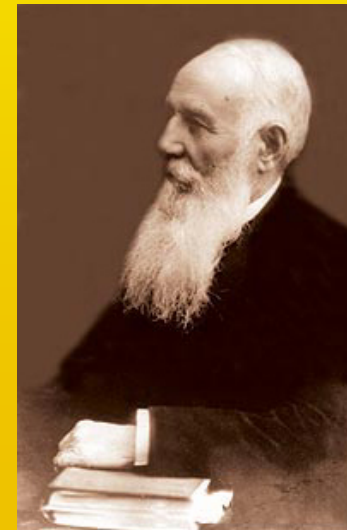
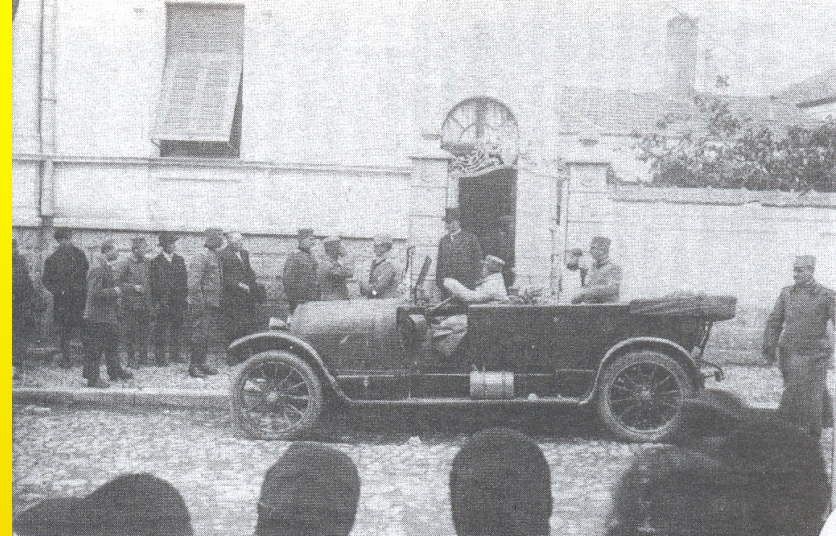

СТВАРАЊЕ ЗАЈЕДНИЧКЕ ДРЖАВЕ ЈУЖНИХ СЛОВЕНА

ИДЕЈА О УЈЕДИЊЕЊУ ПРЕД ПРВИ СВЕТСКИ РАТ

- Идеја о уједињењу у оквирима Хабсбуршке монархије
Илирски покрет
Хрватско-српска коалиција
- Идеја о уједињењу у Србији
- Идеја о уједињењу у осталим деловима будуће државе

НИШКА ДЕКЛАРАЦИЈА

НИШКА ДЕКЛАРАЦИЈА

„Уверени у поверење Народне скупштине докле год све своје силе буде стављала у службу велике народне ствари Српске државе и Српско-Хрватско-Словеначког племена, влада сматра за своју прву дужност да се са бескрајним поштовањем поклони пред светим жртвама, храбро и вољно принесеним на олтар Отаџбине... Уверени у решеност целог српског народа да истраје у светој борби за одбрану свог огњишта и своје слободе, Краљевска влада сматра као свој најглавнији и у овим судбоносним тренуцима једини задатак да обезбеди успешан свршетак овог великог војевања које је, у тренутку кад је започето, постало уједно и борбом за ослобођење све наше браће Срба, Хрвата и Словенаца.“

ЛОНДОНСКИ УГОВОР

24. априла 1915. године у Лондону тајни уговор: Антанта је Италији обећала Трентин (Тирол), Трст, Горицу, Градишку, Истру до Волоског, острва Црес и Лошињ и мања кварнерска острва, Далмацију од Стариграда до Трогира и далматинска острва (као и део Албаније, острва Додеканеза и део немачких колонија у Африци).

ЈУГОСЛОВЕНСКИ ОДБОР

Формално конституисан 30. 04. 1915. у
Паризу

Пашићев концепт

Концепт Југословенског одбора

Рад Југословенског одбора

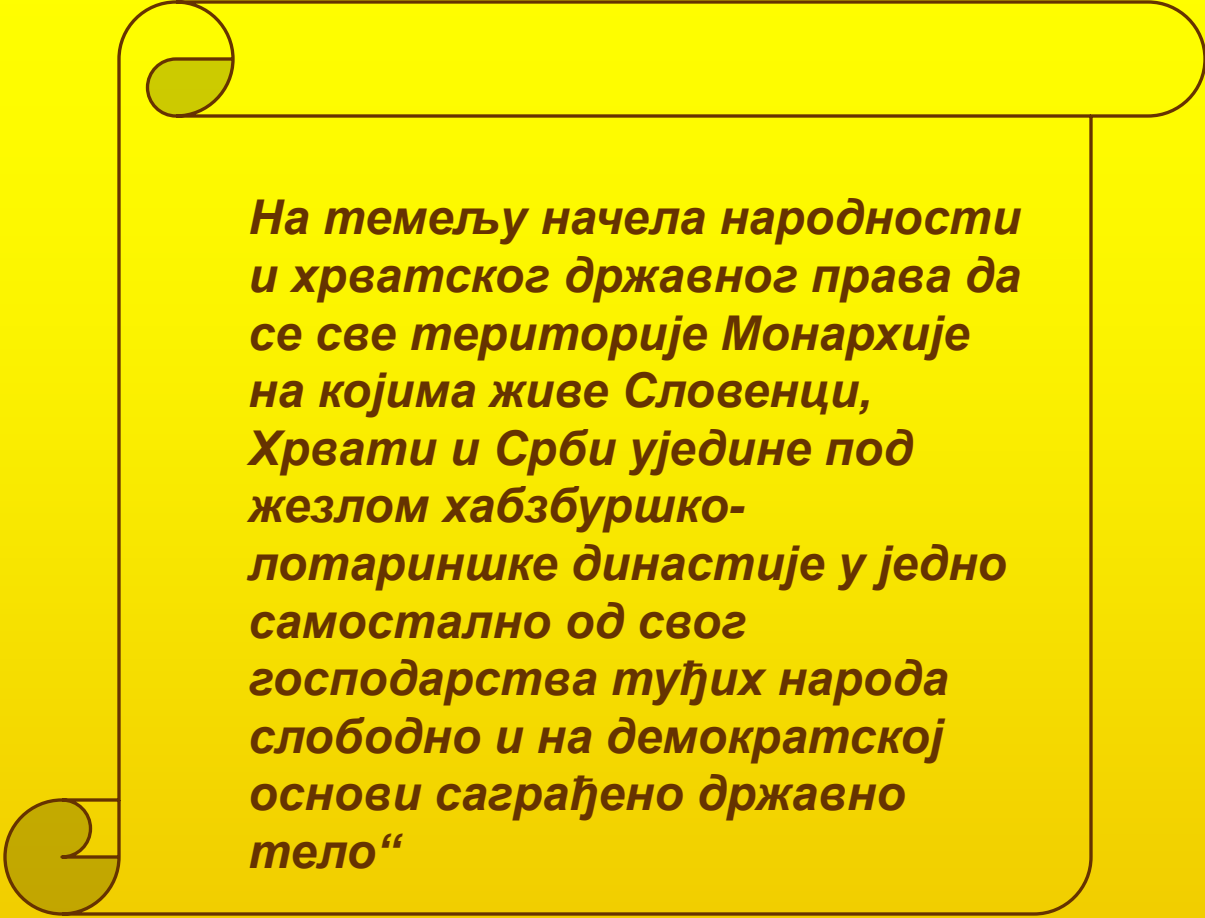

МАЈСКА ДЕКЛАРАЦИЈА

1916. смрт Франца Јозефа

Понуда Карла IV за склапање сепаратног мира

33 посланика Југославенског клуба у Царевинском већу Монархије (из Далмације, Истре и словеначких земаља, под председником Антоном Корошецом и потпредседником Матком Лагињом) 30. маја 1917. објавила такозвану Мајску декларацију:

***На темељу начела народности
и хрватског државног права да
се све територије Монархије
на којима живе Словенци,
Хрвати и Срби уједине под
жезлом хабзбуршко-
лотариншке династије у једно
самостално од свог
господарства туђих народа
слободно и на демократској
основи саграђено државно
тело“***

Идеја тријализма и њени противници у Хрватском сабору

КРФСКА ДЕКЛАРАЦИЈА

Конференција од 15. јуна до 20. јула 1917. године

Срби, Хрвати и Словенци слободном вољом ће се ујединити у заједничку Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца, уставну и парламентарну монархију под династијом Карађорђевића. Призната равноправност три народна имена, њихове заставе и грбове, оба писма и све признате вере, као и низ грађанско-политичких права: равноправност пред законом, једнако, опште, непосредно и тајно право гласа.

Несагласности око државног уређења

СТВАРАЊЕ НАРОДНОГ ВЈЕЋА И ДРЖАВА СЛОВЕНАЦА, ХРВАТА И СРБА

Став сила према Аустро-Угарској

Март 1918. конгрес јужнословенских политичара монархије

У Загребу 24. септембра састанак: Народни свет за Словенију и Истру, Народна организација за Далмацију, Старчевићева Странка права, Хрватска пучка сељачка странка, социјалдемократи, војвођански радикали и ванстраначке групе. Изјављено да аустро-угарски органи немају овлашћења за њихово заступање, већ ће они сами себе заступати.

Скупштина у Сплиту закључила је да „етнички јединствен народ Срба, Хрвата и Словенаца има неотуђиво право и дужност да средством самоодређења оствари своју јединствену и независну државу“.

После примирја са Бугарском крајем септембра и изласка из рата Турске почетком октобра, 5. на 6. септембар у Загребу је основано Народно вијеће Срба, Хрвата и Словенаца као политички представник народа на подручју Монархије. У Народно вијеће, 8. октобра последња је приступила владајућа група сабора – Хрватско-српска коалиција.

Правилник о раду Народног вијећа:

Народно вијеће се састојало од Пленума, Средишњег одбора у сталном заседању и Председништва (председник др Антон Корошец и два потпредседника: Светозар Прибићевић и др Анте Павелић старији и три секретара).

Задржан страначки однос као и у Сабору чиме је Хрватск-српска коалиција задржала већину. Пленум: 80 изабраних представника јужних Словена из Аустро-Угарске (један на 100.000 становника – Крањска, Штајерска, Горица, Корушка и Трст 14, Истра 3, Далмација 7, Хрватска и Славонија с Ријеком 28, БиХ 18, Југославени Угарске 10), словеначки, хрватски и српски заступници Хрватског и Босанског сабора, Царевинског вијећа у Бечу и покрајинских сабора који прихвате програм Народног Вијећа. Пленум бирао Средишњи одбор, а овај Председништво Народног вијећа. Рад Народног већа, супротности гледишта и консензус интереса

ЖЕНЕВСКА ДЕКЛАРАЦИЈА

6. новембра 1918.

Представници српске Скупштине и владе на челу са Николом Пашићем,
Представници Народног вијећа Државе Словенаца, Хрвата и Срба
Представници Југословенског одбора
констатује се уједињење у Државу Срба, Хрвата и Словенаца (с надом да
ће се ускоро придружити и Црна Гора) као недељиву државну целину,
коју према споља представља заједничко министарство Срба, Хрвата
и Словенаца. Према записнику као делу споразума, оно има 12 ресора
(6 даје Народно вијеће, 6 влада Србије, а ако уђе Црна Гора и она ће
добити 6 места). Као заједнички послови утврђени су: спољни
послови; војска, морнарица и санитет и припрема Конституанте.
Остали послови остали би у компетенцији српске владе и Народног
вијећа, а заједничко министарство требало би да координира њихов
рад у саобраћају, прехрани, питању заробљеника, социјалног
обезбеђења и заједничких финансија. Такво стање остаје док
Конституанта, изабрана општим, једнаким, непосредним и тајним
гласањем, уставом не пропише дефинитивно устројство државе. То је
требало да буде сложена држава две или три чланице (Држава СХС,
Краљевина Србија и Црна Гора) са елементима федерације и
конфедерације.

Женевска декларација је опозвана од српске владе

Неслагања у Народном вијећу и потискивање Југословенског одбора

Напутак Средишњег одбора Народног вијећа

Прихваћена идеја народног јединства, а у погледу организације власти компромис између федерализма и унитаризма.

Уставотворна скупштина двотрећинском већином одредиће организацију државе (монархија или република, унитарна држава или федерација, итд.) у року од шест месеци од уједињења.

До сазива конституанте законодавну власт треба да врши Државно вијеће (које чине сви чланови Народног вијећа, пет чланова Југословенског одбора и сразмеран број представника народних скупштина Србије (договором странака) и Црне Горе.

На челу државе ће привремено, до одлуке конституанте бити краљ тј. регент Србије, који није одговоран Државном вијећу. Он именује владу која ужива поверење већа, а чији су чланови поред министара и седам државних секретара који заступају интересе своје земље (Србија, Хрватска и Славонија, Далмација, Словенија, Босна и Херцеговина, Црна Гора и Бачка, Банат и Барања).

НАПУТАК СРЕДИШЊЕГ ОДБОРА НАРОДНОГ ВЈЕЋА

Државна влада надлежна само за спољне послове, војску, државне финансије, поморство и пошту, а остали послови били би у надлежности земаљских органа. Обављали би се према упутима и надзору државне владе, али и земаљских већа. Председнике земаљских влада, којима су земаљске владе одговорне, именовао би регент на предлог земаљског представништва. Буџетска средства земаљским владама одобравала би државна влада.

ПРВОДЕЦЕМБАРСКИ АКТИ О УЈЕДИЊЕЊУ

- ❖ Адреса Народног вијећа и одступања од Напутка
- ❖ Изјава регента Александра

